

Šesta Mednarodna olimpijada iz teoretičnega,
matematičnega in uporabnega jezikoslovja

Bolgarija, Sončna obala, 4.–9. avgust 2008

Naloge za individualno tekmovanje

Pravila za pisanje rešitev

1. Ne prepisuj opisov nalog. Rešitve posamičnih nalog napiši vsako na svoj list papirja. Na vsakem listu jasno označi številko naloge, številko svojega sedeža in svoj priimek. Sicer bo del tvojega dela lahko izgubljen ali pripisan komu drugemu.
2. Tvoji odgovori morajo biti dobro obrazloženi. Tudi popolnoma pravilen odgovor bo dobil slabo oceno, če ob njem ne bo obrazložitev.

Naloga št. 1 (20 točk). Podane so besede iz jezika mikmak, zapisane v tako imenovani listugjski pisavi, v fonetični transkripciji in v slovenskem prevodu:

1	<i>tmi'gn</i>	[dəmīgən]	sekira
2	<i>an'stawteg</i>	[anəstawtek]	nevaren
3	<i>gġiansale'wit</i>	[əkciansalēwit]	nadangel
4	<i>mgumie'jo'tlatl</i>	[əmkumiējōdələdəl]	podkovati
5	<i>amqwanji'j</i>	[amx ^w anc̄ic]	žlica
6	<i>e'jnt</i>	[ējənt]	indijanski agent
7	<i>tplutaqan</i>	[ətpələdaʃan]	zakon
8	<i>ge'gwisig</i>	[gēg ^w isink]	ležati na vrhu
9	<i>lnu'sgw</i>	[lənūs ^w k]	Indijanka
10	<i>g'p'ta'q</i>	[gəbədāx]	zgoraj
11	<i>epsaqtejg</i>	[epsaxteck]	peč

(a) Prevedi v fonetično transkripcijo naslednje besede:

12	<i>gsnqo'qon</i>	neumnost
13	<i>tg'poq</i>	izvirna voda
14	<i>gmu'jmin</i>	malina
15	<i>emtoqwatg</i>	častiti
16	<i>te'plj</i>	koza

(b) Zapiši v listugjski pisavi:

17	[ətpədēsən]	jug
18	[əmteskəm]	kača
19	[alaptək]	pogledati naokoli
20	[gələmen]	zato

NB: Mikmak je algonški jezik. Govori ga približno 8000 ljudi v Kanadi.

V transkripciji [ə] ≈ druga črka *e* v besedi *Peter*, [c] = č, [j] = dž, [x] = slovenski *h*, [y] pa je zvoneči ustreznik glasu *h*; [^w] pove, da je predhodni soglasnik izgovorjen z zaokroženimi ustnicami. Oznaka ^ˉ pomeni dolžino samoglasnika.

—Božidar Božanov

Naloga št. 2 (20 točk). Podani so štirje odlomki iz staronordijske pesmi, napisane okoli leta 900 n. š. upoštevajoč metriko poimenovavno *dróttkvætt* (dobesedno ‘dvorna metrika’):

I		III
1 ók at ísarnleiki		1 áðr gnapsólar Gripnis
2 Jarðar sunr, en dundi ...		2 gnýstœrandi fœri
II		3 rausnarsamr til rimmu
1 þekkiligr með þegnum		4 ríðviggs lagar skíðum.
2 þrymseillar hval deila.		IV
3 en af breiðu bjóði		1 háði gramr, þars gnúðu,
4 bragðvíss at þat lagði		2 geira hregg við seggi,
5 ósvífrandi ása		3 (rauð fnýsti ben blóði)
6 upp þjórhluti fjóra.		4 bryngogl í dyn Skoglar,
		5 þás á rausn fyr ræsi
		6 (réð egglituðr) seggir ...

Eden glavnih principov *dróttkvætt* je aliteracija. V prvi vrstici vsakega distiha (dvovrstične kitice) se nahajata dve besedi, ki se začenjata na isti glas, s katerim se začne tudi prva beseda druge vrstice: npr. **rausnarsamr**, **rimmu** in **ríðviggs** (III:3–4). Načeloma velja, da vsi samoglasniki aliterirajo eden z drugim in z **j**: npr. **ók**, **ísarnleiki** in **Jarðar** (I:1–2). Vendar to ni edino pravilo.

Zgornja besedila so se prenesla v več kot le enem rokopisu. Včasih se na ustreznih mestih besedila v različnih rokopisih nahajajo različne besede, raziskovalci pa se morajo odločiti, katera različica je originalna. Do odločitve lahko vodijo različni razlogi. Včasih pri določitvi napačnih različic pomagajo pravila pesništva. Na primer, v vrstici I:2 ne najdemo le **dundi**, temveč tudi **dulði** in **djarfi**. **dulði** lahko zavržemo zaradi zgradbe verza, vendar ker tako **dundi** kot **djarfi** pašeta v vrstico, potrebujemo nek dodaten razlog, da se odločimo med tema besedama. V vrstici III:1 v rokopisih najdemo **Gripnis** in **Grímnis**, vendar **Grímnis** ne izpolnjuje pogoje za verz.

(a) Opiši pravila, ki veljajo v distihu v *dróttkvætt*.

(b) Podana je kitica, v kateri je izpuščenih 13 besed:

V	
1	<input type="text"/> a <input type="text"/> (þreifsk reiddra øxa
2	<input type="text"/> b <input type="text"/> ; knóttu spjór <input type="text"/> c <input type="text"/>)
3	<input type="text"/> d <input type="text"/> bitu seggi
4	<input type="text"/> e <input type="text"/> þjóðkonungs ferðar,
5	þás (<input type="text"/> f <input type="text"/> hǫlða)
6	<input type="text"/> g <input type="text"/> h <input type="text"/> i <input type="text"/>
7	(hór vas <input type="text"/> j <input type="text"/> of <input type="text"/> k <input type="text"/>)
8	<input type="text"/> l <input type="text"/> (flugbeiddra <input type="text"/> m <input type="text"/>).

Sledeči seznam vsebuje vseh 13 izpuščenih besed plus dve dodatni besedi, ki ne sodita v kitico V, urejenih po abecednem vrstnem redu:

andskoti, Gauta, glymjá, hlaut,
hugfýldra, hœgra, ríks, rymr,
sigr, smíði, svartskyggð, sverð,
svírum, sǫngr, vigrá

Zapolni praznine v kitici V.

NB: Stara nordiščina je severnogermanski jezik, ki se je govoril približno med leti 700 in 1100 n. š.

æ = angleški *a* v besedi *cat*, œ = francoski *eu* ali nemški *ö* (ti črki predstavljata dolga samoglasnika). ø je kratki œ; y = francoski *u* ali nemški *ü*, ø pa je odprti *o*. **au** in **ei** sta izgovorjena kot en zlog. ð in þ = angleški *th* v besedah *this* oz. *thin*. **x** = **k**+**s**. Oznaka ´ pomeni dolžino samoglasnika. Pesniška besedila v nalogi so podana v normalizirani pisavi in ne vsebujejo odstopanj od pravil žanra.

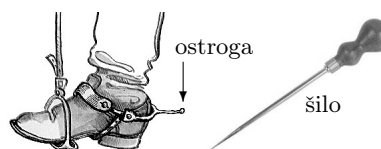
—Aleksandr Piperski

Naloga št. 3 (20 točk). Podane so besede in zloženke (sestavljene besede) iz dveh jezikov Nove Kaledonije – dehu in čemuhi – in njihovi prevodi v slovenščino v pomešanem vrstnem redu:

dehu	slovenščina
<i>drai-hmitrötr, gaa-hmitrötr, i-drai, i-jun, i-wahnawa, jun, ngöne-gejē, ngöne-uma, nyine-thin, uma-hmitrötr</i>	sanktuarij, šop banan, koledar, kost, cerkev, obala, šilo, nedelja, skelet, stena
čemuhi	slovenščina
<i>a-pulut, ba-bwén, ba-jié, bé-ödu, bé-tii, bé-wöli, bé-wöli-wöta, tii, wöta</i>	postelja, žival, vilice, kozarec, svinčnik, obala, pisati, somrak, ostroga

Sledijo prevodi nekaj besed iz jezika dehu v jezik čemuhi:

dehu	<i>gaa</i>	<i>ngöne-gejē</i>	<i>nyine</i>	<i>thin</i>
čemuhi	<i>a</i>	<i>ba-jié</i>	<i>bé</i>	<i>wöli</i>

- (a) Ugotovi prave povezave.
- (b) Kaj misliš, da v dehu pomenita besedi *wahnawa* in *drai*, in v čemuhi besedi *wöli* in *pulut*?
- (c) Ve se, da je v dehu *tusi* 'knjiga' in *bii* je 'čebela'. Prevedi iz dehu: *i-bii, tusi-hmitrötr*.

NB: Dehu ima več kot 10 000 govorcev na otoku Lifu vzhodno od Nove Kaledonije. Čemuhi ima približno 2000 govorcev na vzhodni obali Nove Kaledonije. Oba jezika spadata med austronezijske jezike.

V dehu *ē* pa je odprti *e*, *ö* = francoski *eu* ali nemški *ö*, *hm* in *hn* sta posebna nezveneča soglasnika; *dr* in *tr* sta soglasnika podobna glasovoma *d* in *t*, vendar izgovarjana s konico jezika zavihano nazaj; *j* in *th* = angleški *th* v besedah *this* oz. *thin*; *ng* = *n* v besedi *gong*; *ny* = *nj* v besedi *nyiva*.

Sanktuarij je glavni, najsvetši del cerkvi.

—Ksenija Giljarova

Naloga št. 4 (20 točk). Podane so besede iz jezika kopainalaški zoque in njihovi prevodi v slovenščino:

mis nakpatpit	s tvojim kaktusom	kaʌaŋdaʔm	sence
nakpat	kaktus	ʔʌs ncapkaʌsmaʃeh	kakor nad mojim nebom
mokpittih	samo s koruzo	capʃeh	kot nebo
pokskukyʌsmʌtaʔm	nad stoli	pahsungotoya	za bučo
pokskuy	stol	pahsunʃehtaʔmdih	natanko kot buče
peroltih	samo čajnik	tʌckotoyatih	samo za zob
kocʌktaʔm	gore	kumgukyʌsma	nad mestom
komgʌsmatih	prav nad drogom	kumgukyotoyataʔm	za mesta
ʔʌs ŋgom	moj drog	cakyotoya	za trto
kaʌaŋbitʃeh	kakor s senco	mis ncaj	tvoja trta

(a) Prevedi v slovenščino:

(b) Prevedi v kopainalaški zoque:

cakyʌsmatih
kaʌaŋʃeh
ʔʌs mok
mis ndʌctaʔm
pahsunbit
perolkotoyʃehtaʔm

za stol
z mojim čajnikom
natanko kot gora
drogovi
nad sencami
tvoje mesto

NB: Jezik kopainalaški zoque spada v mixe-zoqueško jezikovno skupino. Govori ga približno 10 000 ljudi v provinci Chiapas v južni Mehiki.

ʔ ≈ angleški *u* v besedi *but*; *c* kot v slovenščini, *nc* ≈ niz *ndz*, *ŋ* = *n* v besedi *gong*, *y* = *j*; *ʔ* pa je poseben soglasnik (tako imenovani glasilčni zapornik).

—Ivan Deržanski

Naloga št. 5 (20 točk). Podani so stavki iz jezika inuktitut in njihovi prevodi v slovenščino:

1. <i>Qingmivit takujaatit.</i>	Tvoj pes te je videl.
2. <i>Inuuhuktuup iluaqhaiji qukiqtanga.</i>	Deček je ustrelil zdravnika.
3. <i>Aanniqtutit.</i>	Ti si se ranil.
4. <i>Iluaqhaijiup aarqijaatit.</i>	Zdravnik te je ozdravil.
5. <i>Qingmiq iputujait.</i>	Ti si zabodel psa.
6. <i>Angatkuq iluaqhaijimik aarqisijuq.</i>	Šaman je ozdravil nekega zdravnika.
7. <i>Nanuq qaijuq.</i>	Severni medved je prišel.
8. <i>Iluaqhaijivit inuuhuktuit aarqijanga.</i>	Tvoj zdravnik je ozdravil tvojega dečka.
9. <i>Angunahuktiup amaruq iputujanga.</i>	Lovec je zabodel volka.
10. <i>Qingmiup ilinniaqtitsijiit aanniqtanga.</i>	Pes je ranil tvojega učitelja.
11. <i>Ukiakhaqtutit.</i>	Ti si padel.
12. <i>Angunahukti nanurmik qukiqsijuq.</i>	Lovec je ustrelil nekega severnega medveda.

(a) Prevedi v slovenščino:

13. *Amaruup angatkuuit takujanga.*
14. *Nanuit inuuhukturmik aanniqsijuq.*
15. *Angunahuktiit aarqijuq.*
16. *Ilinniaqtitsiji qukiqtait.*
17. *Qaijutit.*
18. *Angunahuktimik aarqisijutit.*

(b) Prevedi v inuktitut:

19. Šaman te je ranil.
20. Učitelj je videl dečka.
21. Tvoj volk je padel.
22. Ti si ustrelil nekega psa.
23. Tvoj pes je ranil nekega učitelja.

NB: Inuktitut (kanadska inuitščina) spada v eskimsko-aleutsko jezikovno skupino. Govori ga približno 35 000 ljudi na severu Kanade.

Črka *r* se izgovarja s tresenjem globoko v ustih, črka *q* predstavlja glas pogoben glasu *k*, ki se ravnotako izgovarja globoko v ustih.

Šaman je žrec, čarovnik in vrač pri nekaterih narodih.

—Božidar Božanov

Uredniki: Aleksandr Berdičevskij, Božidar Božanov, Svetlana Burlak, Todor Červenkov, Ivan Deržanski (odg. ur.), Ljudmila Fjodorova, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giljarova, Ivajlo Grozdev, Stanislav Gurevič, Adam Hesterberg, Boris Iomdin, Ilja Itkin, Renate Pajusalu, Aleksandr Piperski, Marija Rubinštejn.

Slovensko besedilo: Lanko Marušič, Anja Ferme.

Srečno!